

Салова О.В.

викладач,

Дніпровський державний медичний університет

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ФАХОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Використання фахової лексики – неодмінна складова формування професійних комунікативних навичок на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням). Адже фахова метамова є одним з найвищих рівнів формування й становлення мовної особистості.

Варто зазначити, що, зважаючи на певну стилістичну неоднорідність професійної мови, розрізняють декілька її видів у медичній сфері: медична наукова мова, професійна розмовна мова, мова медичної документації та мова медичної реклами. Тому, на нашу думку, підхід до їх опанування й закріплення доцільно обирати, виходячи з головних принципів цих різновидів.

1) Медична наукова мова – головний різновид професійної мови медичних працівників, що реалізується через загальнонаукові та вузькоспеціальні терміни для оформлення суто наукового тексту – усного або письмового. Їх опанування має винятково важливе значення для становлення майбутнього фахівця. Робота на занятті покликана закріпити в пам'яті студента терміни, термінологічну фразеологію та типові мовні формули у зв'язку з орфографічними, лексичними, морфологічними та стилістичними нормами. Доречно пропонувати роботу зі словником: виписування певних термінів з подальшим введенням їх у синтаксичне ціле; завдання на переклад з російської мови, наголошуючи на стилістично ненормативному вживанні термінів (*челюсний м'яз* замість *щелепний*, *тазостегновий суглоб* замість *кульшовий*). Також позитивний ефект дають вправи на редагування речень та текстів медичного спрямування. Таким чином, активуються не лише фахові знання, а й виявляється рівень володіння сучасною українською літературною мовою.

Опанування термінології може досягатися завдяки включенню її до різноманітних письмових завдань: написання складних слів, звертаючи увагу на поєднання самостійних слів та термінів-

комполітів, які самостійно не вживаються (*ангіо-, гетеро-, гастро-, гомео-* тощо), вправи на приєднання керування, узгодження з дієсловами, розрізнення закінчень в іменниках чоловічого роду II відміни однини та інші.

2) Професійна розмовна мова – усний варіант професійної медичної мови, що включає в себе не лише стандартні медичні терміни, а й нестандартні, так звані «напівофіційні». Сюди ж долучають професіоналізми та професійні жаргонізми. Зважаючи на це, основний акцент під час заняття буде зосереджений саме на усному напрацюванні матеріалу. Це складання діалогів, виступ перед аудиторією з усним висловлюванням, презентація. Також доречно долучати завдання на закріплення акцентуаційних норм, пов'язаних із труднощами розрізнення, через вплив російських варіантів (правильно *диспансер*, а не *диспансер*, *ломота*, а не *ломота*, *кісткова тканина*, а не *кісткова*).

Особливим елементом для успішного формування мовленнєвої компетенції виступає рольова гра. Інтенсифікація навчального процесу дозволяє краще мотивувати студентів, що, в свою чергу, покращує результативність навчання. Відповідно до майбутньої професійної діяльності студентів-медиків можна пропонувати теми, які моделюють конкретну робочу ситуацію і формують навички професійного спілкування. Наприклад: «На прийомі у лікаря», «Складання анамнезу», «Виписування рецепту», «Виписування з лікарні». Рольова гра дозволяє в усній формі застосувати набуті знання і поживати навчальний процес, залучивши максимальну кількість учасників у невимушеній формі. Ця робота може мати вигляд як діалогу, так і полілогу. Основне завдання – стимулювати студентів до активної роботи та підготувати їх до наближених ситуацій у реальному житті.

3) Мова медичної документації – особливий різновид професійного мовлення, оскільки виявляє себе у сфері офіційно-ділового стилю, а значить послуговується специфічними синтаксичними конструкціями, стійкими термінологічними словосполученнями та медичними термінами. Таким чином, їх опанування поєднано з опрацюванням загальних принципів укладання та оформлення документів, у тому числі й медичних.

Написання рецепту, довідки, амбулаторної картки хворого, протоколу операції вимагає знань конкретної системи термінів та уміння вживати мовні формули на практиці відповідно до вказаного стилю. Проте укладання та оформлення документів часто студентам видається далеким від цікавого, що зменшує результат запам'ятовування і ефективність навчання загалом. Тому доцільним є поживити зацікавленість студентів у представленому матеріалі. Це може бути поєднання незнайомого й «нецікавого» зі знайомим і цікавим. Наприклад, створення медичних документів, таких, як рецепт, довідка, епікриз, історія хвороби, направлення на аналізи, протокол операції тощо, із використанням персонажів улюблених книг чи фільмів. Структура довідки для доктора Хауса запам'ятається значно краще. Таким чином, досягається й індивідуальний підхід, оскільки у кожної людини своє коло зацікавлень, а отже по суті кожен студент має можливість самостійно обирати опорний матеріал для запам'ятовування.

4) Мова медичної реклами – вторинний вид медичної професійної мови, як сукупність усіх її різновидів. Тому його опанування вбачається у поєднанні усіх підходів.

Отже, засвоєння й використання фахової професійної лексики на заняттях з української мови є важливим компонентом формування мовної компетенції, а оскільки слово, зокрема термінологічне, є одним із інструментів професійної діяльності лікарів, то, у комплексі з глибокою фаховою обізнаністю, виявляється показником сформованої системи професійних знань.

Список використаних джерел:

1. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / за ред. Н. Д. Бабич. – Чернівці: Книги – XXI, 2006. – 496 с.